

GRÖN POLITIK GER NYA JOBB

Grön politik ger nya jobb

Juli 2013

Miljöpartiet de gröna
Tel: 08-786 55 21
info@mp.se, www.mp.se

Grön politik ger nya jobb

**30 000 nya jobb till följd av
Miljöpartiets ekonomiska politik**

Sammanfattning

Miljöpartiet föreslår stora öknningar av de offentliga investeringarna i Sverige. Investeringarna behövs för att klara klimat- och miljöutmaningarna och för att ställa om Sverige i en hållbar riktning. Bland annat behöver den förnybara energin byggas ut, energianvändningen effektiviseras och infrastrukturen förnyas och moderniseras.

Samtidigt är behovet av nya jobb i Sverige mycket stort. Det behövs ett nytt fokus i den ekonomiska politiken, som gynnar entreprenörskap och framtidstro och minskar arbetslösheten.

I den här rapporten diskuterar vi vilka lång- och kortsiktiga effekter på jobben en fokusering på investeringar kan skapa. Slutsatsen är att 30 000 nya jobb är möjliga på kort sikt men att de långsiktiga effekterna är betydligt större än så. De nya jobben skapas inom både industri och tjänstesektor, både i det privata näringslivet och i offentlig sektor.

Sverige behöver nya jobb

Sverige behöver en investeringspolitik som skapar ny ekonomisk utveckling. Den nuvarande negativa trenden med stigande arbetslöshet, hög ungdomsarbetslöshet och bristande ledarskap i klimat- och miljöfrågorna måste brytas. Sverige, liksom resten av Europa, behöver långsiktiga spelregler och mål och en aktiv politik som främjar både ekonomisk utveckling och en snabb samhällsomställning. Gemensamt måste vi styra bort från ohållbar produktion och konsumtion. I stället måste vi skapa en ekonomisk utveckling med dynamik och entreprenörskap som utmärks av slutna resursflöden, förnybar energi och en helhetssyn på ekosystemen. Det här är möjligt med en sammanhållen politik som drivs av nya investeringar och som underlättar omställning och framväxt av nya jobb på arbetsmarknaden.

Omställningen av samhället i hållbar riktning är nödvändig. Kostnaderna för att stoppa klimatförändringen och utarmningen av ekosystemen kommer att bli betydligt mindre än de samhällsekonomiska kostnaderna för att inte göra något. Under senare år har också allt mer kunskap samlats kring hur skapandet av nya jobb och övergången till en mer hållbar samhällsutveckling kan förstärka varandra och hur det går att skapa positiva spiraler av utveckling där hållbarhet och nya jobb inte står emot varandra utan tvärtom är en förutsättning för varandra.

Miljöpartiets ekonomiska politik syftar till att peka ut en sådan färdriktning för Sverige, men också för Europa och världen. Att ta tag i arbetslöshetsproblemen på allvar och skapa hopp och framtidstro kan mobilisera engagemang, kreativitet, entreprenörskap och företagande, som är nödvändiga ingredienser för en hållbar samhällsutveckling. Samtidigt kommer stora privata och offentliga investeringar att skapa realkapital som är produktivt i verklig mening, vilket bidrar både till hållbar utveckling och nya jobb. En nyckelfråga för att kunna skapa en sådan positiv spiral av nya jobb och ökad hållbarhet i samhällsekonomin är ledarskap och tydliga mål som kan mobilisera människor, företag och institutioner. Vi i Miljöpartiet vill nu lyfta fram delar av vår politik som vi tror är nödvändiga pusselbitar för en sådan samhällsutveckling, samtidigt som vi gör en uppskattning de kortsiktiga och långsiktiga sysselsättningseffekterna av en sådan politik.¹

Vägen till ett mer hållbart samhälle och till nya jobb

I dag har Sverige mycket höga utsläpp av koldioxid per person och samtidigt mycket hög arbetslöshet i ett perspektiv av global hållbarhet. Frågan är hur vi ska ta oss härifrån till ett hållbart samhälle där nya jobb har skapats och arbetslösheten har sjunkit. Naturligtvis finns det inte någon åtgärd som ensam löser problemet, svaren finns i många människors arbete, i politiska förslag på kommunal, regional och statlig nivå och samarbete i Europa och globalt. Svaren finns också i företagens dagliga och långsiktiga arbete med att ställa om och förnya sin produktion. På nationell nivå finns det ändå några viktiga utgångspunkter och några förutsättningar som behöver vara uppfyllda.

Stort behov av gröna investeringar i ett modernt samhälle

Många nya jobb skapas i dag runt om i världen när nya vindkraftverk anläggs, återvinningssystem byggs ut och gamla, dåligt isolerade hus byggs om och förnyas. Sverige behöver också fortsätta att moderniseras om vi ska kunna ställa om vår samhällsekonomi så att den blir mer hållbar. För att lyckas med det behöver mycket arbete utföras och många nya jobb kommer därmed att skapas. De nya jobben uppstår i byggbranschen när bostäder renoveras och energieffektiviseras. Ingenjörer, elektriker och byggnadsarbetare behövs när den förnybara energin ska byggas ut. Anläggningsarbetare behövs när kollektivtrafiken i städerna ska utvecklas. Ingenjörer, samhällsplanerare och ekonomer kommer att behövas för att jobba fram nya och effektiva lösningar på samhällsproblem och miljöproblem.

180 000–250 000 nya jobb i Tyskland: I Tyskland har ett stort arbete med att förnya och modernisera energisystemet inletts. I korthet handlar det om att ställa om energisystemet så att det blir helt hållbart och därmed varken skapar utsläpp av koldioxid eller kärnkraftsavfall. Hitintills har arbetet varit framgångsrikt både vad gäller att bygga ut den förnybara energin, minska utsläppen och skapa nya jobb. Redan idag jobbar runt 390 000 personer med förnybar energi i Tyskland och enligt beräkningar gjorda på uppdrag av det tyska miljödepartementet kommer ytterligare 180 000–250 000 nya jobb (netto) inom den här sektorn skapas fram till år 2030. Sverige är ungefär en tiondel så stort som Tyskland. Med en likartad utveckling i Sverige som i Tyskland skulle det innebära 18 000–25 000 nya jobb bara inom förnybar energi fram till år 2030.

Avsaknaden av tillräckliga investeringar skapar stora problem och kostnader i samhället:

- Utan tillräcklig renoveringstakt inom bostadsbeståndet minskar antalet bostäder människor kan bo i. Det minskar i sin tur möjligheterna för till exempel ungdomar att flytta och ta de arbeten som finns.

- Otillräckliga investeringar i hållbar infrastruktur minskar möjligheterna för människor att pendla till arbetet och därmed möjligheterna att ta de jobb som finns.
- För långsam utbyggnad av förnybar energi och förnybara drivmedel minskar möjligheterna att klara klimat- och miljömålen, vilket får negativa konsekvenser för samhällsekonomin på flera sätt.

De merkostnader som blir följden om inte renovering av bostäder samt utbyggnad av infrastruktur och energiförsörjning sker på ett energi-, klimat- och miljömässigt klokt sätt är gigantiska. Vinsterna av att göra rätt från början är väldigt stora.

Ökad export av miljöteknik och framtidslösningar

Genom direkta investeringar i fysisk infrastruktur, renovering och energieffektivisering av bostäder och lokaler, förnybar energiproduktion och energidistribution skapas nya jobb i företagen och industrierna. Men minst lika viktigt för de nya jobben är att de här företagen också fortsätter att bygga Sverige starkt som exportland, genom att utveckla teknik, produktionsmetoder, smart distribution och nya affärsmodeller.

Svensk miljöteknikexport: Enligt SCB är ett miljöföretag en verksamhet som finns till på grund av att miljöproblem existerar. Med denna definition, som är ganska smal, finns i dag cirka 70 000 sådana jobb i Sverige. Den samlade exporten från de svenska miljöföretagen motsvarar ungefär 40 miljarder kronor, vilket utgör cirka 2,5 procent av Sveriges totala export.

Efterfrågan på miljöteknik och annat kunnande som syftar till att skapa hållbara lösningar på samhällets behov växer idag snabbt i vår omvärld. Stora länder som till exempel Kina, Indien, Tyskland och Storbritannien investerar tungt i både förnybar energi, resurssnål produktion och miljöteknik. De här stora och växande marknaderna kommer Sverige att kunna utnyttja om vi ser till att ligga långt framme i byggandet av en hållbar samhällsutveckling.

Det finns till exempel stora exportmöjligheter inom byggande och energieffektivisering i byggnader. I Sverige står byggnader för en relativt liten andel av de totala direkta koldioxidutsläppen. Minskad energianvändning är ändå väldigt positivt eftersom det frigör förnybar energi som kan användas till exempel inom transportsektorn. För svenskt vidkommande är det också mycket intressant att koldioxidutsläppen från byggnader globalt står för en stor del av de totala utsläppen. Det är utsläpp som dessutom är ganska lätta att minska och marknaden för företag som är bra på energieffektivisering kommer därför att växa fort. Genom att svenska företag haft höga krav på sig och redan kommit långt, kan de nu exportera sitt kunnande till andra delar av världen, vilket ger inkomster till Sverige.

IPCC, FN:s expertpanel inom klimatfrågan om potentialen att minska utsläpp från byggnader: “Our survey of the literature (80 studies) indicates that there is a global potential to reduce approximately 29% of the projected baseline emissions by 2020 cost effectively in the residential and commercial sectors, the highest among all sectors studied in this report. [...]...substantial reductions in CO2 emissions from energy use in buildings can be achieved over the coming years using mature technologies for energy efficiency that already exist widely and that have been successfully used. A significant portion of these savings can be achieved in ways that reduce life cycle costs, thus providing reductions in CO2 emissions that have a net benefit rather than cost”.

Omställning och nya jobb i småföretagen och i tjänstesektorn

Den traditionella verkstadsindustrin och basindustrin är mycket viktiga för välfärden i Sverige. I industrin produceras alla de varor vi behöver i vår vardag. Stora intäkter som kommer samhället till del skapas genom den export som industrin står för. Den moderna industrin sysselsätter en stor del av dem som jobbar i det privata näringslivet i Sverige. Industrin och tjänsteföretagen är båda lika viktiga. Många tjänsteföretag levererar till industriföretag och industriföretagen producerar det som tjänsteföretagen behöver för att kunna leverera sina tjänster. Uppdelningen mellan industri och tjänster är ofta inte ens meningsfull att försöka upprätthålla.

Inom ramen för en hållbar samhällsutveckling måste de svenska industriföretagen kunna fortsätta att utvecklas. Produktionen behöver fortsätta att moderniseras och bli mer resurseffektiv, belasta miljön mindre och kräva mindre energi. För att detta ska bli verklighet behövs ekonomiska drivkrafter, investeringarna i forskning och utveckling behöver öka och förutsättningarna för produktutveckling inom industrin förbättras. Industrin behöver också långsiktiga spelregler. Det ger miljöförbättringar som gör att industrin håller sig långt framme i utvecklingen och står sig väl i den internationella konkurrensen, samtidigt som långsiktigheten i de privata investeringarna kan öka.

Underlätta övergång och strukturomvandling

I övergången till en grön ekonomi kommer många nya jobb att skapas som ett resultat av ny, mer hållbar teknik, produktion och konsumtion. Svensk ekonomi har klarat av sådana stora strukturomvandlingar förut, till exempel återhämtningen från varvskrisen under 1970-talet. Det finns därmed en svensk tradition som skulle kunna underlätta övergången till en grönare ekonomi. Samtidigt finns det tecken på att beredskapen för stora förändringar har försämrats i svensk ekonomi. Den långvarigt höga arbetslösheten är ett sådant tecken. Att många människor står helt utanför arbetsmarknaden är ett annat. För att människor och företag ska stå bättre rustade inför omställningen till en grönare ekonomi behövs bland annat en modernisering av trygghetssystem som till exempel arbetslöshetsförsäkringen, samt fler möjligheter till vidareutbildning, kompetensutveckling och kompletterande studier.

Nya och tydliga mål för hållbarhet samt ett tydligt ramverk för klimatpolitiken behövs

Långsiktiga och förutsägbara regler är en viktig förutsättning för industrins utveckling, men också för arbetsmarknadens parter och för den långsiktiga sysselsättningspolitiken. Det här är inte minst viktigt på klimatområdet. Genom långsiktiga mål med bred politisk förankring skapas stabilitet som gynnar investeringar samt forskning och utveckling. För att skapa ordning och reda i klimatpolitiken behövs ett klimatpolitiskt ramverk. Ett sådant ramverk ska ange ett mål för utsläppsminskningar till år 2050, baserat på vetenskapens senaste rön och dessutom periodiska utsläppstak som sänks varje mandatperiod tills man når målet. Regelverket ska även ange principer för redovisning och beräkning samt hur Sveriges internationella åtaganden bör nås. Ramverket skapar förutsättningar för en stabil klimatpolitik. Tydliga spelregler leder till ökad disciplin, trovärdighet, transparens och målstyrning och kommer att förenkla både för företag och hushåll att fatta rätt ekonomiska beslut, till exempel om investeringar för framtiden.

Kortsiktiga sysselsättningseffekter av en politik för hållbar omställning

Inledning

Miljöpartiet vill genomföra en omorientering av den ekonomiska politiken i Sverige. Vi föreslår att huvudfokus flyttas från skattesänkningar till nödvändiga samhällsinvesteringar i bland annat bostäder, infrastruktur och förnybar energi, liksom i välfärd och skola. Vi menar att det här är nödvändigt av två skäl: dels för att det kortsiktigt skapar nya jobb och dynamik i näringslivet och dels för att det stärker Sverige långsiktigt genom ökad konkurrenskraft och förbättrad avkastningsförmåga i ekonomin.

Varför är det ekonomiskt sunt att kombinera renovering av miljonprogrammen med energieffektiviseringar? Stora delar av miljonprogrammet är i skriande behov av upprustning och renovering. Att renovera och underhålla befintliga byggnader är naturligtvis billigare och effektivare än att bygga nytt. Men om de vanliga renoveringarna också kombineras med energieffektiviseringar så minskar de framtida driftkostnaderna för bland annat uppvärmning. Och om vanliga renoveringar görs samtidigt som energieffektiviseringar så blir kostnaden sammantaget mycket lägre än om de görs var för sig. Problemet är att besparingsvinsterna är utspridda på så många aktörer. De som bor i lägenheterna nu tjänar naturligtvis en del, men de framtida hyresgästerna och fastighetsägarna tjänar mera. På grund av detta finns stor risk att energieffektiviseringar inte blir av. Det är ett viktigt skäl till att Miljöpartiet anser det rimligt att staten är med och stimulerar samhällsekonomiskt lönsamma investeringar.

Miljöpartiets ekonomiska politik innebär att vi vill avsätta sammantaget ungefär 106 miljarder kronor till investeringar i ett mer hållbart samhälle under budgetperioden 2013–2016 (se tabell nedan). Det är investeringar utöver de investeringsnivåer regeringen aviserat i sin budget. Exakt hur många jobb detta kommer att skapa går inte att säga men schablonmässigt är det rimligt att anta att offentliga investeringar på mellan en och två miljoner kronor skapar ungefär ett arbetstillfälle på kort sikt.

I våra beräkningar av sysselsättningseffekterna av offentliga investeringar och konsumtion har vi för enkelhets skull utgått från de schabloner som används av regeringen i proposition 2008/09:97 ”Åtgärder för jobb och omställning”, sidan 19–20. Regeringen räknar där med en bruttokostnad per jobb på mellan 1,1 och två miljoner kronor. En något lägre siffra är rimlig för investeringar som rör mycket personalintensiv verksamhet i offentlig sektor. I tabellen har vi räknat med mellan 0,5 och 0,8 miljoner kronor per jobb inom dessa sektorer. Med dessa antaganden kan vi förvänta oss att det skapas ungefär 20 000 till 30 000 nya jobb, bland annat inom områdena bostäder, infrastruktur och klimatanpassning (se tabell nedan, där den lägre totalsiffran bygger på en högre snittkostnad och tvärt om).

Det här sättet att räkna är emellertid mycket statiskt och räknar inte in några positiva framtida effekter i form av till exempel lägre kostnader för energi eller andra samhällsekonomiska vinster. Till exempel ingår avsättningar för forskning och utveckling av ny teknik. Den stora vinsten av sådana investeringar är naturligtvis inte den kortsiktiga sysselsättningseffekten av att ytterligare en forskare får jobb, utan de effekter som uppstår på några års sikt när forskningen och utvecklingen i sin tur leder till innovationer, nya produkter och företag, och därmed nya jobb.

Andra exempel på viktiga effekter på medellång sikt av de investeringar vi föreslår är bland annat:

- Miljöinnovationer som minskar kemikalianvändning, energianvändning och användning av jungfruliga råvaror, vilket sammantaget leder till lägre kostnader i framtiden.
- Investeringar i energieffektiviseringar inom industrin som minskar behovet av dyr energi.
- Investeringar i klimatanpassning som minskar framtida kostnader för klimatrelaterade olyckor och katastrofer som översvämningar, skred och ras.

Tabell 1. Kortsiktiga statistiska jobbeffekter av ökad offentlig konsumtion och investering.

	2013–2016	Årssnitt	Antal nya jobb	
	Milj. kronor		lägre	högre
Hållbar infrastruktur (hela UO22)	23 800	6 000	2 900	5 500
Hållbara bostäder (utvidgat och energianpassat ROT-avdrag)	24 000	6 000	2 900	5 500
Energiinvesteringar (hela UO21)	2 800	700	300	600
Klimatanpassning och sårbarhet	4 800	1 200	600	1 100
Övrigt miljö (UO20, klimat i utvecklingsländer)	10 700	2 700	1 300	2 500
Hållbart näringsliv (UO24)	12 200	3 100	1 500	2 800
Hållbart jordbruk (UO23)	2 900	700	300	600
Välfärd (hälso- och sjukvård)	3 500	900	1 100	1 800
Välfärd (utbildning)	14 400	3 600	4 500	7 200
Välfärd (äldre)	2 000	500	600	1 000
Välfärd (övrigt)	5 000	1 300	1 600	2 600
Summa	106 100	26 700	17 600	31 200

Tabell 1 ovan sammanfattar de kortsiktiga och statistiska jobbeffekterna av ökad offentlig konsumtion och investeringar. Många av de nya jobb som uppstår i närtid till följd av Miljöpartiets politik är en följd av reformer som ligger utanför statsbudgeten. Dessa effekter är mer svårberäknade men kan ändå förväntas vara mycket positiva, vilket bland annat visar sig i exempelvis Tyskland (se ruta Nya jobb i Tyskland). Miljöpartiet föreslår ett fastprissystem för förnybar el från till exempel sol, vilket skapar bättre förutsättningar för innovation och marknadsintroduktion. Vi föreslår också en högre ambitionsnivå i elcertifikatsystemet. Enbart dessa två förslag kan förväntas skapa nästan 2 000 jobb i samband med produktionen till år 2020 (se tabell 2 nedan).²

Tabell 2. Jobbeffekter av två av Miljöpartiets förslag

MP utökad ambition till år 2020	GWh	Jobb
Utökad ambition i elcertifikatsystemet	5 000	850
Förnybar energi genom fastprissystem	1 000	910
Summa		1 760

Försvinner det inte jobb också?

Beräkningarna ovan är statiska och bygger på bruttoeffekter av investeringar och offentlig konsumtion utan att några andra effekter tagits med, som till exempel effekter av att man förändrar de skatter som finansierar investeringarna. Nedan har vi därför kvantifierat de kortsiktiga sammantagna effekterna av Miljöpartiets budgetförslag, inberäknat finansieringen av detsamma.

För att göra beräkningarna så realistiska som möjligt har vi utgått från en tänkt framtida finanspolitik i enlighet med den som Konjunkturinstitutet prognostiserar i sin konjunkturrapport från juni 2013.³ En annan utgångspunkt är att regeringen fortsätter att använda pengarna primärt till skattesänkningar medan Miljöpartiet föreslår att de i första hand ska användas till offentliga investeringar.

På kort sikt skapas nya jobb i stor utsträckning genom ökad efterfrågan på varor och tjänster. Man kan säga att efterfrågan utgörs av hushållens val att konsumera, företagens val att investera, kommunernas och statens utgifter och hur mycket utlandet vill köpa av vår export. Om till exempel hushållen beslutar sig för att konsumera lite mer och spara lite mindre samtidigt som det offentliga ökar sin konsumtion och företagen investerar mer, så ökar den samlade efterfrågan i landet. Mer arbetskraft efterfrågas därmed också på arbetsmarknaden. Det kan mötas genom att de som redan har arbete jobbar fler timmar, eller genom att fler människor anställs. Oftast händer båda sakerna samtidigt.

I det balanserade budgetförslaget händer två saker i ekonomin som påverkar sysselsättningen på kort sikt. För det första förändras sammansättningen av BNP. För det andra kan förändrade skatter påverka utbudet av arbetskraft. Medan den första effekten kan vara relativt stor på kort sikt så är den senare mycket liten på kort sikt.⁴

De höjda skatterna får en återhållande effekt på jobben på kort sikt genom att de påverkar den inhemska efterfrågan. Höjda skatter minskar hushållens köpkraft, och det kan de hantera på två sätt: antingen genom att minska sitt sparande eller genom att minska sin konsumtion. Konsumtionen kan minska antingen genom att importen sjunker eller genom att konsumtionen av inhemskt producerade varor och tjänster sjunker. Men om man använder de höjda skatterna till offentlig konsumtion och offentliga investeringar så minskar sparandet i ekonomin som helhet, vilket stärker den totala efterfrågan. De ökade offentliga utgifterna får en positiv jobbeffekt. Ökade investeringar i till exempel infrastruktur, ökade transfereringar som till exempel höjd ersättning vid arbetslöshet, och mer

offentlig konsumtion, som till exempel fler lärare i skolan bidrar till att nya jobb skapas. Här undandras inga pengar till sparande och mindre pengar kan förväntas försvinna ut som ökad import.

I tabell 3 beskrivs kortfattat de åtgärder som finns i det gröna balanserade budgetförslaget samt de sysselsättningseffekter det ger.

Tabell 3. Sysselsättningseffekter av det gröna balanserade budgetförslaget

Åtgärd	Effekt	Kommentar
Effekter på utbud av arbetskraft		
Avtrappat jobbskatteavdrag över 40 000 kronor/mån	Svagt negativa effekter	Något högre marginalskatt relativt högt upp i inkomsterna kan förväntas ge mycket små negativa effekter på arbetsutbud.
Höjda energi- och klimatskatter	Ingen eller svagt positiv	Påverkar ej marginalskatten. Däremot kan en liten inkomsteffekt möjligen göra att människor väljer att jobba lite mer.
<i>Samlade bedömning av effekter på arbetsutbud</i>	<i>Neutral eller svagt positiv</i>	
Effekter på inhemsk efterfrågan		
Höjda skatter	Svagt negativ	Konsumtion och investeringar kan förväntas minska. Dock sker en stor del av denna minskning i form av minskad import, samtidigt som sparandet förväntas minska något.
Höjda offentliga investeringar	Positiv	Investeringarna ökar (förvisso kommer en del av detta också att innebära ökad import, men inte i huvudsak).
Höjda transfereringar	Positiv	Ökar konsumtionen, de hushåll som har liten inkomst sparar en förhållandevis liten del av de ökade inkomsterna.
Höjd offentlig konsumtion	Positiv	Ökar den offentliga konsumtionen, som i princip är fri från importinnehåll.
<i>Samlad effekt på inhemsk efterfrågan</i>	<i>Positiv</i>	
Samlad effekt	Positiv	

Sammantaget uppskattar vi effekterna till positiva, men effekten på kort sikt är liten. Vi räknar med 0,2 procents höjning av sysselsättningen, vilket motsvarar ungefär 9 000 personer.

Den andra effekten på kort sikt uppstår till följd av att finanspolitiken omorienteras så att den blir mer inriktad på investeringar än skattesänkningar. Här blir effekterna större. På samma sätt som ovan har vi utgått från de beräkningsschabloner som Finansdepartementet och regeringen använder sig av, och räknar med vad som händer om 20 miljarder kronor används till offentlig konsumtion i stället för sänkt skatt. Med samma sätt att räkna som regeringen använder sig av, det vill säga att den kortsiktiga ”jobbkostnaden” av sänkt skatt är 1,7 miljarder kronor netto och för investeringar 0,6 miljarder kronor netto⁵ blir effekten av att sänka skatten med 20 miljarder ungefär 12 000 jobb på kort sikt. Om pengarna i stället används till investeringar ger det ungefär 34 000 nya jobb. Nettoeffekten blir 22 000 fler jobb av att pengarna används till investeringar istället för sänkt skatt (tabell 4 nedan).

Tabell 4. Jobbeffekter av konjunkturpolitiken	Jobb
(a) Effekt av "satsningar" på sänkt skatt:	12 000
(b) Effekt av "satsningar" på offentliga investeringar och offentlig konsumtion:	34 000
Netto fler jobb (b)-(a)	22 000

Anledningen till att det blir fler jobb på kort sikt är framför allt att den inhemska efterfrågan kan förväntas öka genom ett något mindre sparande bland hushållen och genom något lägre importinnehåll i investeringarna än i den privata konsumtionen.

Hur ska de nya jobben finansieras?

Statens budget måste hanteras mycket ansvarsfullt och med stor omsorg om den långsiktiga hållbarheten över tid. Skapas osäkerhet på marknaden om Sveriges långsiktiga betalningsförmåga stiger räntekostnaderna och eventuella kortsiktiga sysselsättningsvinster äts snabbt upp av andra negativa effekter.

Sverige har idag ett finanspolitiskt ramverk som Miljöpartiet står bakom. Följaktligen följer våra budgetförslag alltid det finanspolitiska ramverket. I den här rapporten utgår alla beräkningar och förslag från Miljöpartiets budgetförslag samt prognostiserad finanspolitik av Konjunkturinstitutet och därmed från att det finanspolitiska ramverket hålls. I Miljöpartiets budgetförslag är alla utgifter finansierade genom skatthöjningar eller besparingar. De eventuella finanspolitiska stimulanserna finansieras genom ett framtida högre sparande i enlighet med det finanspolitiska ramverket. Det är denna princip som skapat det höga förtroendet för svensk ekonomi och som nu gör det möjligt för Sverige att låna pengar till mycket låga kostnader när den statliga budgeten tillfälligt går med underskott, som den gör idag.

Är det realistiskt?

En kritisk fråga som rör i vilken takt och på vilket sätt omställningen mot ett mer hållbart samhälle kan ske, handlar om vilken kapacitet som finns i de delar av näringslivet som förväntas växa. Finns det till exempel företag som är beredda att anställa människor i de branscher som kommer att växa. Finns det finansiering till dessa företag och finns det tillgång till utbildad arbetskraft?

En intressant studie som belyser vilja och möjligheter att växa inom framför allt förnybar energi har gjorts av Greenpeace. Rapporten, som heter Gröna jobb – sysselsättningseffekter av omställningen till ett hållbart energisystem, är en undersökning av möjliga sysselsättningseffekter av fortsatt utbyggnad av förnybar energi i Sverige till år 2020. I rapporten har branschen själv fått skatta sina möjligheter att växa. Enligt rapporten finns möjlighet att öka sysselsättningen från dagens 37 000 personer till 100 000 personer år 2020. Det finns en viss risk för dubbelräkning i rapporten, till exempel att samma arbetskraft används flera gånger. Trots det ger rapporten en tydlig indikation på att en sysselsättningsökning på 30 000–50 000 personer ligger helt inom det rimligas gräns.

Sammanfattningsvis om kortsiktiga sysselsättningseffekter

En politik som ställer om svensk ekonomi i en mer hållbar riktning är helt centralt för att klara både jobben, konkurrenskraften och miljön i framtiden. Ovan har vi varit försiktiga i våra bedömningar och inte räknat med några dynamiska effekter i form av till exempel lägre framtida kostnader eller ökade exportmöjligheter. Dessa effekter är antagligen betydande men likväl mycket svåra att siffersätta. Trots de här restriktiva antagandena ser vi med hjälp av räkneexemplen ovan att vår politik ger ett direkt jobbtillskott till ekonomin som motsvarar en sysselsättningsökning på ungefär 30 000 personer.

Långsiktiga sysselsättningseffekter

Vi har konstaterat att den gröna ekonomiska politiken med ökat fokus på offentliga investeringar kommer att få betydande positiva sysselsättningseffekter redan på kort sikt. Men vad händer med ekonomin på längre sikt?

Nya jobb på längre sikt – ny dynamik i näringslivet

Sverige och Europa dras just nu med en hög och långvarig arbetslöshet. I Sverige ligger arbetslösheten på över åtta procent och i Europa är genomsnittet långt över tio procent. Sådan arbetslöshet är mycket problematisk och skapar stor spänning och stora sociala problem och det behövs därför en ny jobbmotor i ekonomin som kan dra igång sysselsättningen. Mycket tyder på att omställningen till en grön ekonomi kan bli en sådan betydande jobbmotor. Flera studier under senare år har också försökt kvantifiera de här positiva effekterna på jobb och arbetslöshet på lite längre sikt.

Internationella arbetsorganisationen (ILO) har gjort flera studier under senare år där sysselsättning, jobb, arbetslöshet och hållbar utveckling stått i fokus. I en av rapporterna summerar man sina egna slutsatser kring vilka sysselsättningseffekter som vi kan förvänta oss av en mer grön ekonomi och den politik som krävs för att nå dit. Slutsatsen är att vi kan förvänta oss en positiv jobbeffekt på mellan 0,5 och två procent på sysselsättningen, vilket omräknat till svenska förhållanden motsvarar en sysselsättningsökning på mellan 25 000 och 90 000 personer på längre sikt.

En annan studie som för svenska förhållanden är mycket intressant publicerades år 2011. I den har författarna utvecklat en allmän jämviktsmodell över Europa och beräknat sysselsättningseffekterna av att höja EU:s ambitionsnivå i klimatpolitiken från dagens reduktionsmål på 20 procent till 30 procent till år 2020. Modellen visar att arbetslösheten i Sverige skulle minska med 1,7 procentenheter till år 2020, jämfört med ett business as usual-scenario. Det motsvarar ungefär 90 000 färre arbetslösa. Båda studierna sammanfattas i tabellen nedan.

Tabell 5. Nya jobb. Uppskattningar av långsiktiga sysselsättningseffekter av miljö/klimatomställning

Ursprung	Beskrivning	Resultat	"Jobsiffran"	Ungefärligt tidsspänn	Källa
Allmän uppskattning av modellberäkningar för omställning mot en hållbar grön ekonomi gjorda av ILO.	ILO har studerat ett antal olika modellberäkningar över vilka effekter en omställningspolitik skulle kunna ge och drar den generella slutsatsen att: "Most studies indicate gains in the order of 0,5-2 percent [of employment]... more ambitious green growth strategies could result in even stronger net gains in employment by triggering a wave of new investment into the real economy."	Antalet sysselsatta i Sverige idag är 4,6 miljoner. En ökning med 0,5–2 procent innebär 23 000–92 000 nya jobb.	Ökad sysselsättning med 23 000–92 000 personer.	-	ILO (2012): Working towards sustainable development. s. viii
En allmän jämviktsmodell över Europa konstruerad av forskare för att kunna studera klimatmål och klimatpolitik.	En utvecklad s.k. allmän jämviktsmodell över den europeiska ekonomin har utvecklats av författarna. I modellen har sedan beräkningar gjorts för effekterna av en ambitiösare klimatpolitik i Europa där klimatmålet för 2020 höjs till 30 procent. Resultaten av modellen visar på starkare BNP-tillväxt och betydligt lägre arbetslöshetsnivåer.	Enligt modellberäkningen blir arbetslösheten 1,7 procentenheter lägre i Sverige vilket med dagens arbetskraftsdeltagande motsvarar 87 000 fler jobb.	87 000 färre arbetslösa.	Fram till år 2020	Carlo C. Jaeger mfl (2011): A new growth path for Europe. Final report.

Att det uppstår positiva nettoeffekter av en omorientering av den ekonomiska politiken i en mer grön riktning beror på flera olika saker. När man tillför ny energi genom satsningar på investeringar, infrastruktur och forskning och utveckling skapas det dynamik och utvecklingskraft. När investeringspolitiken kombineras med effektiva styrmedel som gör att investeringarna blir gröna och att det sätts långsiktiga ramar och mål för utsläpp och miljöförbättringar, resulterar det i kraftsamling och fokusering. Istället för stagnation skapar den politiska och ekonomiska mobiliseringen positiva effekter. Även de privata investeringarna förväntas öka till följd av en sådan kraftsamling.

En annan viktig faktor handlar om sammansättningseffekter i produktionen. En övergång till en grönare ekonomi innebär att ekonomin omorienteras mot större grad av förnybar energi, återanvändning, återbruk och slutna kretslopp. I viss mån är energi och arbetskraft substitut för varandra. Dyrare energi gör att energi byts ut mot arbetskraft, vilket fångas i modellerna.

De viktigaste policyförslagen för att uppnå den här utvecklingen, som de sammanfattas i studierna är:

- Tydliga och ambitiösa klimat- och miljömål
- Omorientering av investeringspolitiken mot gröna, långsiktigt hållbara investeringar
- Effektiva styrmedel för utveckling av ny teknik och nya hållbara lösningar
- En samhällsplanering som understödjer en utveckling som går i samma riktning
- Forskning och utveckling med riktade satsningar som understödjer klimat- och miljömålen

Källor

- Carlo C. Jaeger m.fl. (2011) A new growth path for Europe. Final report
- Daniel M. Kammen (2009) Green jobs and the clean energy economy
- Finanspolitiska rådet (2010) Svensk finanspolitik
- Greenpeace (2012) Gröna jobb - Sysselsättningseffekter av omställningen till ett hållbart energisystem
- ILO (2012) Working towards sustainable development
- Konjunkturinstitutet (2013) Konjunkturläget juni 2013
- Levine, M., D. m.fl. (2007): Residential and commercial buildings. In Climate change 2007: Mitigation. Contribution of working group III to the fourth assessment report of the Intergovernmental panel on climate change.
- Proposition 2008/09:97: Åtgärder för jobb och omställning
- Tyska miljödepartementet (2011) Environmental economy report

Noter

¹ Fokus i just det här pappret är offentliga investeringar och vilka effekter det kan få på sysselsättningen. Miljöpartiet har naturligtvis även annan politik som skapar förutsättningar för nya jobb. Inte minst på lite längre sikt förväntar vi oss betydligt större positiva effekter på sysselsättning till följd av till exempel större privata investeringar och förändringar i produktionsmetoder m.m.

² Sysselsättningsintensiteten för förnybar energi är betydligt högre än för både kärnkraft och kol/olja. I rapporten Daniel M. Kammen (2009) Green jobs and the clean energy economy redovisas sysselsättningssiffror för produktion av olika energislag. Dessa har använt för beräkningen i tabell 2.

³ I rapporten Konjunkturläget juni 2013.

⁴ Se t.ex. Finanspolitiska rådet rapport 2010 och resonemangen där kring jobbskatteavdragets lång- och kortsiktiga effekter.

⁵ Se proposition 2008/09:97: Åtgärder för jobb och omställning, sidan 19–20.